

Газет 2001-й йисан
ноябрдилай акъатзава

Эренлардин сес

РД - дин Докъузпара райондин общественно - политический газет.
Общественно-политическая газета Докузпаринского района РД.

№23 (745) 8-Июнь, арбе, 2016-йис. Зур йисан къимет - 165 манат

Сив хуьнин сувариз талукъ яз «Докъузпара район» МО-дин къил К.С.Абасован тебрик

Гьурметлу стхаар ва вахар!
Квез дуньядин мусурманри
къейдзавай суварикай сад тир Сив
хуьнин сувар мубаракрай!
Аллагьдин ферз алай и суварин
истемишунар къилиз
акъудзавайбурун ва садакъаяр
гузвайбурун къени крар Аллагьди
къабулрай.

Гьа икI чаз виридаз пак тир
Рамазан варз акъалтIзава. Рамазан
варз – им регимлувал, сабурувал
ва инсанвилин гьиссер къалурзавай
варз я. И варз гьахълувилин ва
берекатлувилинди хьиз, инсандиз
вичин диндал мягкем жадай

мумкинвал гузвайди хьизни
малум я. Чун патал Рамазан варз
руьгьдин михьивал, Аллагь рази
жедай кIвалахар авунал ва
гунагьар михьи хьунал киле
фена. Рамазан вацра чна
къазанмишай гьар са хьсанвал
неинки йис тирвал ва гьаки чи
гележегдин уьмуьрдани чна
хуьдайдак умудлу я.

Гьурметлу районгьилир!
Куь фикрар экуь хьурай,
зегьметда квехь агалкьунар
хьурай. Сагьламовални – мягкем.
Гьар са карда квез Аллагь куьмек
хьурай! Амин.

Рамазан варз – сив хуьнин варз

Мусурманриз йисан
варцарикай виридалайни багдади,
пак тир Рамазан варз я. Исламдин
вад дестекдикай сад, Рамазан вацра
сив хуьн я. Пак тир Къуръанда
Аллагьди лугъузва (мана): «Эй
инанмиш хьанвайбур, квел
къведалди авайбуруз хьиз, куь
хивени сив хуьн тунва, белки куьн
Аллагьдихъай кичIедайбур
хъайитIа» (Сура аль-Бакъара, 183-
аят). Чаз Къуръандин аятдай

акъазвайвал, Аллагьди чи хиве ферз
яз сив хуьн тунва. Нагагь Аллагьди
хиве тунвай ферзер инкардайбур
хъайитIа, ахьтинбур диндай
акъатзава.

Мугьаммад
Пайгъамбардин (салам ва салават
хъуй адал) гьадисда лугъузва:
«Рамазан - им Аллагьди инсанрин
хиве тунвай сив хуьнин варз я. Адаи
гьахъиндай за квез вири
тамамвилер агакъарнава. А варз
тирвал сив хвейи гьар вуьж

хъайитIани, дидеди накъ хайи таза
аял хьиз гунагьрикай михьи
хъжеда». Чаз якъин гьадисрай ва
Къуръандин аятрай акъазвайвал,
Аллагьди чи хиве Рамазандин сагь
са вацра сивер хуьн тунва.

Сив хуьзвай касдиз
чарасуз герек тир шартIар:

1. Мусурман хьун;
2. Яшар тамам хьун;
3. Къил-къилик хьун;

4. Чан сагълам хъун.

5. Дишегълияр патал: вацран кьилерикай ва аял хайидалай къулукъ бедендикай хкатзавай чиркинрикай азад хъун.

Сив хуьнин ферзер:

1. Ният авун

Ният, рагъ аклайдалай къулукъ та экв малум жедалди авуртга жеда. Ам икI ийида: «Ният авуна за, зал ферз тир Рамазан вацран пакад юкъуз сив хуьниз Аллагъ патал». И вахтунда рикIивди ният авун ферз я, а гафар мепел акъудун Сунна.

2. Сив хуьн чIурзавай крар гун

Сив хвейи вахтунда инсандин бедендин вири текIвенар (япариз, нериз, сивиз ва мсб) шей финикай хвена кIанда. А вахтунда тIуьникай, хуьникай, пIапIрус чIугуникай ва маса шейэрикай пегъриз хъана кIанда. Гъул-пабвилин алакъайра хуьн, къасухдай экъучун ва эркекда вичин гъайрай тум акъудун, сив хвейи вахтунда къадагъа я. И кIвалахар сив ахъай хуьвурла, яни рагъ аклайдалай къулукъ та экв жедалди ихтияр ава. ТахъайтIа, хвенвай сив чIур жезва. Пайгъамбарди (салам ва салават хуьй адал) гъадисда лугъузвайвал. Рамазан вацран са юкъуз къасухдай ахъа авур сив, уьмуьрлукъ сивер хвейитIани эвезиз хъжедач. Гъавилей, чна гъар сада нефсинихъ галаз женг тухвана Рамазандин вацран гъар са юкъуз кимет гана амална кIанда.

«Эгер сив хвенвай инсанди хатадай са вуч ятIани тIуьртIа, я туштIа хъвайитIа, къуй ада вичин хвенвай сив давамар хуьвурай, дугъриданни ахътин инсандиз Аллагъди тIуьн ва хуьн ганва», - лугъузва Пайгъамбардин (салам ва салават хуьй адал) гъадисда.

Маса гъадисда лугъузва: «Куьне йиф кмаз неф, гъакъикъатда адак берекат ква». Сив хуьзвай инсанди экъунахъ фад къарагъна экъуьнин купIунин азан гуз мукъва фу тIуьна акъалтIарун хъсан я. Сив, хишин купIунин азан гайидалай къулукъ хурмадалди, я туштIа целди ахъа хуьвурай.

Рамазандин вацра гзаф Къуръан кIелна, садакъаяр пайна, хизандихъ галаз хуьтуьлдаказ рафтарвиле хъана, багърийрал кьил чIугуна кIанда.

«Сив хвейидаз нянихъ ни тIуьн гайитIа, адаз Аллагъди са кIусни тIимил тушиз гъадаз хътин саваб кхъида», - лугъузва Пайгъамбардин (салам ва салават хуьй адал) гъадисда. Амма им сив хуьмуьр лагъай чIал туш. Сив хуьн, им Аллагъди чи хиве тунвай ферз я.

Пайгъамбардин (салам ва салават хуьй адал) гъадисда лугъузва: «Рамазан варз алуькьиз мукъва Женнетдин варар ачух жезва ва Жегъеннедин варар кIевир жезва. Мусурманриз машат тагудайвал ва абур дуьз рекъелай алат тийидайвал и вахтунда Аллагъ Таалади шейтIанар кутIунзава». Ихътин къетIенвилер ганвай Аллагъдиз чна гъамиша шукур гъана кIанда. Амма гзаф вахтара Рамазандин вацра, чеб мусурманар яз, амма сиве пIапIрус авай, ички хъванвай, рекъин къерехда акъвазна семечкияр саралай ийиз, я туштIа са вуч ятIани гирнагъиз, хийирсуз ихтилатариз ва диндиз акси маса кIвалахрал машгъулбур аквада. Ахътинбур диндивай йикъалай-къуз анжах яргъа жезва, гъа икI киле физ хъайитIа, ахиратни абурун бахтсузди хуьн мумкин я. Къуй регъимлу Аллагъди гъар садан рикI гъакъикъатдихъ ачухрай!

Пайгъамбарди (салам ва салават хуьй адал) вичин гъадисда лагъана: «Дугъриданни, сив хуьн –

им вун гунагърикайни цIаюникай хуьзвай далда я. Гъавилей, сив хуьзвай гъар сад эдебсуз гафар лугъуникай, гунагъар ва ахмакъ амалар авуникай яргъа хъана кIанда. Эгер къалар акъатна сив хвенвайдаз экъуьгъунариз хIайитIа, къуй ада лугъурай: «За сив хвенва».

Гъадисдай аквазвайвал сив хвенвай инсанди гъарам шейэриз килигна кIандач, буш ихтилатар, тапарар, фитнеяр, яланчивилер, вективилер адаз хас туш. Эгер са гъихътин ятIани ксар къадагъа темайрикай рахаз хъайитIа, гъерекатна абурун арадай экъечIна кIанда. Гъилер ва кIвачер чIуру крар авуникай хвена кIанда. Эгер инсанди сив хуьдай вахтунда вичиз амай йикъарилар гзаф каш гун тийиз, экъунахъ ва няниз алазни-алачиз тIуьн нез хъайитIа, адаз сив хуьнай къвезвай суваб тIимил жезва, ада вичин рикIиз шейтIан патал рак ачухзава. Са бязибуру фадамаз чIпин холодильникар ва тIакIар гъар жуьредин емишривни няметрив ацIурда, налуьгуди абур виридуьньядин кашаз гъазурвал аквазвайбур я. ИкI, гъелбетда виже къведач.

Пайгъамбардин (салам ва салават хуьй адал) маса гъадисда лугъузва: «Пис амалар ва гафар тан тийизвайдаз, тIуьн ва хуьн туникай (сив хуьникай) игътияжсвал авач». Чаз малум тирвал, сив хуьнихъ галаз бедендин вири органар гъарам шейэрикай хвена кIанда. Гъадисда лугъузвайвал вад шейини

сив хуьниз нетижа гузвач: тапарар, гьибат, бугьтан, тапан кьин кьун, гьашервилелди килигун. Яни сив хуьнин тамам кьиметлувал тинмил жезва.

«Зи умматдиз Рамазан вацра, икьван гагьда хьайи умматриз тагай хьтин вад шей гана. Рамазандин сад лагьай йифиз Аллагьди Вичин луклариз килигзава, Аллагьди килигайди садрани жсазидик жедач. Сив гвай касдин свай кьезвай ни Аллагь-Тааладин вилик мускусдин атирдалай хьсан я. Гьар са йифиз ва юкьз малаикри Аллагьдивай, инсанрин гунагьрилай гьил кьачун тIалабзава. Аллагьди Вичин луклар патал Женнетдиз вич гуьрчегара лагьана буйругьна. Рамазандин эхиримжи йиф алуькьайла, виридан гунагьрилай Аллагьди гьил кьачузва», - лугьузва Пайгьамбардин (салам ва салават хьуй адал) гьадисда.

Сив гвай касдин кьве шадвал жезва – сив хкуддайла ва Аллагь-Тааладихь галаз гуьруьшмиш жедай чIавуз. Аллагь-Таалади хиве кьазвай пишкеш – им адахь галаз гуьруьшмиш хьун я. Муьмин патал и кар адан уьмуьрда виридалайни бахтлу декькьа я.

ТIвар-ван авай алим ШагIраниди, Аллагьдин регимдик хьуй вич лагьана: «Сив хуьникай авай хийир ва гьикмет ам я хьи, сив хуьни шейтIандиз инсандин

нефсинив агакьдай рекьер кIевзава ва са сивелай муькуь сивелди шейтIандиз сив хуьзвай касдин рикIив агакьдай рехь жсагьидач».

«Сив хуьн – им кьалхан я» лугьудай гафарин мана адакай ибарат я хьи, и вахтунда инсандин кьизмишвални гьевеслувал тинмил жезва, инсанди абурал гуьзчивалзава ва гунагь крар ийизвач. Гунагьрикай яргьа хьун лагьайтIа, ам мусурман Жегьеннемдин пIукай хуьдай кьалхан я.

Гьадисда лугьузва: «Эгер Аллагьдин лукIвариз Рамазан вацран вири лайхлувилерикай хабар хьанайтIа, абуроз а варз са йисан кьене давам хьана кIандай». Гьакьикьатда Пайгьамбар (салам ва салават хьуй адал) гьахьлу я.

Абу Бакр ас-Сиддикь лагьана: «Хьсан кIвалахар тавуна суруз фенвай гьар вуж хьайитIани, гими гвачиз гьуьлел сиягьатдиз экьечIайдаз ухшаммиш я». Гьеле и дуьньяда амаз чакай гьар сада хьсан кIвалахар ийиз савабар кьазанмишна кIанда. Сив хуьн лагьайтIа, Аллагьди чаз ганвай гьахьтин са рехь я.

Пак тир Кьурьанда Аллагьди лугьузва (мана): «Куьн патал сив хуьн виридалайни хьсан амал я» (Сура аль-Бакьара, 184-аят). Аллагьди Вичин Ктабда виридалайни хьсан амал сив хуьн тирди тестикьарзава. Гьадисда

лугьузвайвал, Адаман хьин хьсан гьар са амал Аллагьди цIуд сеферда артухарзава, амма сив хуьнай гузвай савкьат анжах Аллагьдиз чизва.

Рамазан вацраз гьуьрмет ва кваз кьан тийизвайбурукай Пайгьамбардин (салам ва салават хьуй адал) гьадисда лугьузва: «Жабраил малаикди аз лагьана: «Я Мугьаммад, Рамазан варз алуькьна гунагьрикай михьи тахьанвай инсан, кьуй хушбахтвиликай ва няметрикай азад хьурай!» За жсаваб гана: «Амин».

Маса гьадисда лугьузва: «Зун ксанвай вахтунда кьведа зун ахварай авудна кьакьан дагьдин кланив тухвана ва лагьана: «Хкаж хуьх». За лагьана: «Жезвач». «Чна ваз куьмекда», - лагьана абур. А вахтунда абурозун дагьдин кукIвал хкажайла аз анал кичIе жедай гьараяр ван хьана. «Ибур вуч гьараяр я?» - жсузун за. «Абур Жегьеннемда авай азабрик квайбурун гьараяр я» - лагьана абур. Ахна аз хуькьвер пад хьанвай дамаррикай куьрсарна иви физвай инсанар кьаурна. «Абур вужар я?» - жсузун за. «Абур себеб авачиз сивер хуьн тавунавайбуру я» - лагьана абур».

Али-гьажь ЭМИРСУЛТАНОВ

“Рекьидач чи мерд рикIерин ифин!..”-

И шиирдин шIарарин автор чи рикIера ва зигьинда дерин гел тунвай муаллим ва шаир рагьметлу Ражаб Ислеманович Ражабов я. Алай йисуз и баркаллу инсандин, вафалу дустунин, бажарагьлу муаллимдин ва шаирдин 75 йис тамам жедай. Амма хьен алай ажалди а илацу дуьньядай хутахна. Аллагьдин рагьметдик кваз хьурай вич. Амин...

Ражаб Ислеманович Ражабов 1941-йисуз Миграгь хуьре зегьметчидин хизанда дидедиз хьана. Шихнесир Кьафланован виликан ученик Р. Ражабова гьеле мектебда

кIелзавай йисара шиирар кхьиз эгечIна, алатай асирдин 70-йисара абур Ахцегь райондин «ЦIийи дуьнья», республикадин «Коммунист» газетра, «Самур» (а вахтарин «Дуствал») литературадин альманахда چاپиз хьана. Дагьустандин Гьукуматдин университетдин эдебиятдин ва чIалан (филологиядин) факультет акьалтIарай жегьилди 1967-йисалай иннихь Кьурагьа, Дербентда, Жалгьанда ва уьмуьрдин эхиримжи йикьаралди хайи хуьруьн школада дидед чIалан ва эдебиятдин

тарсар гана. Ада Миграгърин СОШ-да хейлин йисара «Чешме» тIвар алай аялрин эдебиятдин кружок кхиле тухвана, экъечIзавай ширерин фикир яратмишунрин кIвалахдал желбна.

Ражаб муаллим Республика

Дагъустандин обзаваниедин отличник тир. Яратмишунрин рекъе хъайи адан къелемдилай кхилдин шииррин кIватIалар, эдебдиз ва эдебиятдиз талукъ макъалаяр хкатна. Россиядин Федерациядин журналистрин Союздин член хъайи

ада чи «Эренлардин сес» газетдихъ галазни алакъаар хвенвай. Юбилейдин вакъиадиз талукъ яз чна агъадихъ шаир Ражаб Ражабован шиирар чапзава.

Ражаб РАЖАБОВ

Чиновникдиз

Меслятдин са гаф авач вахъ,
Пуърчуькъарда кIур гуз на гъахъ,
Рахада вун хъана лахлах
Чи девирдин лашаралди...

Кардин ери туш ваз герек,
Процентар ваз хъанва хуьрек,
Жагъур ийиз хийирдин тIвек,
Яшамш жез къушаралди.

Вахт види я, эй бейниван,
Шикаятрин къведач ваз ван,
Къуллугъчийрин ийиз дуван
Къанун тушир кIашаралди.

Гъакимвилин тIварцIел ске
Эцигзава вуна леке,
Гуьрчегариз тежез уьлкве
РикIин экуь къашаралди.

Вахтунин чарх физва вилик,
Фараш ийиз уьмуьрдин ник,
Тамир вуна эцIел аник
Заманадин «кашаралди».

Хас тахъуй

Куьтягъайла йикъан кIвалах,
Фена галай патахъ булах.
Бирдан яна саврухди ав,
Акваз- такваз атIугъна цав.

Хуррам тарар сефил хъана,
Шафранрилай алахъна фул,
Хъипи хъана афни, пахла,
Помидорри экъисна кIул.

Гатун цикIиз хъуьтIуьн къаяр
Бейхабардиз агат хъана.
Бустандини багъдин паяр
ГъакI менфятдай акъат хъана.

Шумудан къул хъана зарул,
Гатун хъуьтIуь яна бустан...
Тебиатдин и шиндакъ ваз
Садрани хас тахъуй, инсан!

На фу незва эхир

Ви таяри хуьзва хпер,
Цазва чилер, атIузва там,
Галудзава цавун сирер,
Куьз назикдин хуьзва на къам?

-Тамарани рагара хъун,
Чидан, гъикъван ятIа азаб?
Чарасуз туш зегъмет чIугун,
Авач аял, авач захъ паб...

Сергъятдалла аскер йифиз,
Вилин къебекъ тийиз акъал,
Чарасуз я адаз михъиз
Акун гъар са юзаввай къал.

Жегъилриз яшлу аскерри

Хъийизмач фадлай бомбаяр
хъиткъин,
Къацу я фадлай ивид сенгерар.
Къвердавай хуьре, шегъерда
секин
Хъижезва тIимил яшлу
аскерар.

Халкъд жегъилвал тIуьр
инсафсуз йисар!..
Гъиссзама гагъ тIал хирера
амай,
Амма мягкъем я даим чи
къастар,
Квахънавач руьгъдин тазавал
чавай.

Гъа виликдай хъиз кIанда чаз
зегъмет,
КвачтIа кардик, жада перт
гуьгуьлар!
ЧIехи тежриба, чирвили
суьрсет-
Виригузва квез чна, жегъилар!

Ихтиярюгъ жедалди хкахъ,
Рекъидач чи мерд рикIерин
ифин!
Ихтияр ава къадай чи пайдах
Вафалубуруз чи рекъиз четин.

Ватандал рикI хъайила

Полосдалла рехи алим,
Такваз хзан, такваз клуб,
Вилик тухуз чIехи илим,
Къешенгзава Чилин кIалуб.

Сергъятдалла аскер йифиз,
Вилин къебекъ тийиз акъал,
Чарасуз я адаз михъиз
Акун гъар са юзаввай къал.

Гими ава ажалд сиве:
ТIурфанди гуьл къурмишзава.
Чил тахкваз я шумуд гъафте,
Яргъариз пар ладмишзава...

Лугъузвачни?

Мус къведатIа гатфар дагъдиз,
дугуниз,
Дурнайри ваз лугъузвачни, азизди?
Вуч ятIа вилер дуьнья къатIуниз,
Айнайри ваз лугъузвачни, азизди?

Ви рикI ятIа цуьк тийидай
бушди са,
Вун яр хъана, рикI тIар хъана
вучда за?

Четин кар туш гъич дуьньядай
хъфин,
Рекъидач чи мерд рикIерин
ифин!
Ватан хвейибур амуькда вине
Къведай несилриз яз экуь
чешне.

Вуч я лугъуз уьмуьр, ашкъи
чилерал,
Туьнт суалрал вуна эхир эшиг
тIун.

ЗатIни къатIуз жезвачни зи
вилерай?
Вуна зун, руш, микънатIисдив
гекъинг тIун.

Ви рикI ятIа цуьк тийидай
бушди са,
Вун яр хъана, рикI тIар хъана
вучда за?

Зулз тарши вичин вири
къизилар
Гана чилиз лап кесиб яз туна

вич,
Гатфарихъ мад, рахаз
хилел билбилар,
Вич девлетлу хьижердини
течиз гьич.

Ада кIелзава
Яваш-яваш хуьрек незва,
Куранава гилер адан.

Фукъара лап гьелек жезва,
Ктабдалла вилер адан.
Ада кIелзава.

Тилидикай музыка жез,
КIвалин чилел жезва лектьвер,
Гамни диван, месни яръган
Гьалдиз кьезва виже тектьвер...
Ада кIелзава.

Дербент-2000

Дербетдин тарих чирай делилрай

Малумарнавайвал, къадим Дербент чируни, ахтармишунин кIвалахрив 270 лайни гзаф йисар инлай вилик гатIуннава. И кардик эвел кьил I Петрдин Персидский походди кутуна. А чIавуз гьерекатар хушуналди шегьер ваххуналди ва ам са шумуд йисалди Россиядик кутуналди куьтягъ хъанай. I Петрди хъ вичин походда галай алмри пешекарвилелди шегьердин жигетдай сад лагъай ахтармишунар авуна, къадим шегьердин архитектурадин тимталар сиягъдиз къачуна ва лишанар лагъана, урусрин дяведин инженерри лагъайтIа, Дербентдин сифтегъан планар туькIуьрна ва сенгеррин, къеледин цларин схемаярни суьретар галай-галайвал фикирдиз къачуна.

1728-йисуз Ф.З. Бауэра сифте урус, гьугъуьнлайни латин чIалал Дмитрий Кантемира I Петрдин къушундик кваз вич Дербент шегьерда хъайила арадал гъайи Дербентдин планар ва цлар ахтармишунин материалар чапдай акъудна.

Дербентдин оборонадин реседдин сифтегъан съемкаяр ва схемаяр урусрин къушунрин подполковник Коцебуди тамамарна, гьугъуьнлай, 1834-йисуз Шуттгардла абур 1825-йисуз вич

Дербент шегьерда хъайи Э. Эйхвальдла чапдай акъудна.

Гзафни-гзаф тамам ва илимдин рекъелди делилламишнавай Дербентдин планар инкIилабдилай виликан девирда 1842-йисуз вич Дербентда хъайи Къазандин университетдин профессор И. Н. Березина (1850-йисуз) туькIуьрна.

Шегьердин тарих умумиламишунин сифтегъан алахъунар 1906-йисуз Дербент Россиядик акахъайдалай къулухъ 100 йисан юбилейдихъ галаз алакълу яз «Дербент шегьердин тарих» ктаб акъудай Е.И. Козубскийди къабулна.

Жуьреба-жуьре чешмейрал бинеламиш хъуналди, Е. И.

Козубский къадим девирдилай 20 асирдин сифте килерал къван Дербент шегьердин тарихдин гелера къекъез алахъна.

ИнкIилабдилай виликан девирда Россияда ва РагъакIидай патан Европада «Дербент-наме» тарихдин хроникадиз еке дикъет гузвай. Европада сифте яз малум хъайи сад лагъай гъилин хатларин экземплар I Петрдин Дербент шегьердин киле авайла император ана хъайи вахтунда вугана. И гъилин хатлар I Петрди Кунсткамерадин агакъарна ва гъа чIавадай инихъ а кхъинрин ахтармишунар акъваз хъанвач.

Чи мухбир

Муаллимрин спартакиадада агалкъунар къазанмишна

Алай йисан 24-апрелдиз Мегьарамдхуьре образованидин илимдин работникрин профсоюздин комитетди тешкилай

РД-дин образованидин идарайрин педагогический работникрин VII Спартакиададин зональный (къиблепатан) акъажунар кьиле

фена. И мярекат сагълам уьмуьр таблигъ авунин, кIвалахзавайбурун арада дуствилин

рафтарвилер мягкемаруни
максаддалди тухуза.

Спортдин са шумуд жуьредай
образованидин хиле кваллахзавай
ксари чпин алакьунар кьалурна.
Кылди кьачуртла, волейболдай,
сетрежанрай, тламайрай, столдин
теннисдай, алай чкадила
хкадарунай, турникдик чене
хклурунай, 60 ва 100 метрдиз
чукурунай, гиря гадарунай кьизгъин
акъажунар кьиле фена.
Спартакиададин кьиблепатан
зонадин паюна Докьузпара, Ахсегъ,
Рутул, Мегьарамдхуьрун, Кьурагъ,
Сулейман-Стальский, Хив районрин
образованидин хиле

кваллахзавайбуру иштиракна.

Кьетлендаказ кьейд ийиз
кланзавайди ам я хьи, и акъажуна
Докьузпара райондин Мискискарин
хуьрун СОШ-дин физкультуралдин
муаллим ва гъа са вахтунда
Мегьарамдхуьрун 1-нумрадин

ДЮСШ-да гиряйрин спортдин
тренер-муаллим яз кваллахзавай
Ариф Гьафизова 16 килограммдин
гиря гадарунай Мегьарамдхуьре
кьиле феи зонадин паюна I чка
кьуна.

И мукьвара, 2-3-июндиз,

Махачкьаллада 8 зонадин арада давам
хъайи финалдин паюнани Ариф
Гьафизова гиря гадарунай III чка
кьуна ва ам махсус медалдалдини III
дережадин дипломдалди кьейдна.

А. Гьафизов 1976-йисуз
Докьузпара райондин Мискискарин
хуьре диледиз хъана. Мектеб
куьтягъайдалай кьулух ада 1995-
2000-йисара Ульяновск шегьердин
УПУ-дин физкультуралдин
факультетда клелна. Ам гьевечли
члавалай спортдал рикл алаз ва адал
машгул жез члехи хъана.
Студентвилини йисара са шумуд
йисуз ам каратэдал, шаркь патан
какахъай женгерал, кьезил
атлетикадал машгул хъана.
Спортдин и жуьрейрай адан
алакьунризни агалкьунриз ада
кьазанмишнавай медалри,
грамотайри, махсус пишкешри
шагьидвалзава.

Куругъли ФЕРЗАЛИЕВ

Антинаркомания

Уьмуьр наркотикрикай хуьх!

Наркомания инсаниятдин
уьмуьрда гзаф йисарин вахтунда
бедбахтвилерин себебрикай сад яз
ама. Эхиримжи виш йисан кьене
наркоманиядихъ галаз обществодин
кьуватар активныйдаказ женг тухуз
чалишмиш жезва. 1909-йисалай
Россияди ва мад 13 уьлкведи сад
хъана наркотикрихъ галаз женг
тухудай комиссия тешкилна. Амма

хъсан нетижаар арадал атанач.
Къенин юкьуз чаз аквазвайвал,
наркотикри кьил хкажна инсанрин
арада гъахъна жегиьл чанар, хизанар
ва вири общество тергзава.

1987-йисуз ООН-дин
Генеральный Ассамблеяди 26-июнь
наркотикрихъ галаз женг тухудай
югъ яз кьарардалди кьабулна. Адахъ
галаз женг тухунин кар ва алакьаяр

мягкем авун патал, ООН-ди
Виридуьньядин халкьариз эвер
ганай.

Къенин юкьуз Россияда
наркотикар ишлемишзавайбурун
кьадар 5,99 млн касдив агакьнава.
Статистикадин делилри
кьалурзавайвал, абурун арадай яз

20% школьник, 60% жегилар ва 20% чеи яшдинбур я.

Алай заманада пис-хъсан тийижир, дуьнья такунвай жегилар наркоманиядин лукIвиле гъатзава. Абурук хизандикай бейкеф ва диде-бубадикай магърум хъанвай веледар акатзава. Яшайишдин гележегдикай фикир тийизвай, тIуьн гзаф хъана къизмиш хъанвай, наркотикриз маилзавай жегиларни тIимил туш.

Алай девирдин жегилри, ери-бине набататар тир (анаша, гашиш, марихуана) наркотикрилай гъейри, синтетикадин (героин, опий, морфий) кар гзаф гудай наркотикарни ишлемишзава. Са кьадар яшар хъанвай инсанарни абурун арада авачиз туш.

Экспертри лугъузвайвал гъар са наркоманди вич авай гелез 13-15 инсан гъизва. Бейгъушар ишлемишун себеб яз эхиримжи йисара кьиникърин кьадар 12 сеферда гзаф хъанва, аялрин арада – 42 сеферда.

Алай аямада бейгъушдин заваллу кардикай гзафбуруз хабар ава. Амма ам ишлемишзавайбуруз са таъсирни ийизвач.

Наркотикар, ибур инсандин органар ва вири клеткаяр харапIзавай зегьерлу шейэр я. Ам ишлемишиз сифте башламишай инсанди адан агъуламиш таъсирдин кар гъиссдач. Анжах са шумуд сеферда ишлемишайла, инсанди вичин гъалар зайиф хъайиди гъисда. Хасаратвилер инсандин беденда яваш-яваш кIватI жезва. Амма и вахтунда наркомандивай вичин хушуналди и няс гъалдай экъечIиз жезда. Эгер наркоманди бейгъуш санал гзаф кьадарда ишлемишиз хъайитIа, ам кьиникъал кьведа. Гъар гъикI хъайитIани бейгъуш ишлемишзавай инсанар къвердавай гзаф жезва.

Эгер наркоманди ивидик бейгъуш тахъаназ, адан гуьгъулар чIур жезда, шадвал амуькдач, психикадиз пис эсер жезва. Наркомандиз инсанвилини лайихлувилер амуькдач, бейгъуш акун патал къастунал кIеви тушиз, гъар са алчавилихъ галаз рази яз жезда.

Наркотикрилай аслубурун,

дуьньядиз килигунин тегьер ва яшайишдин жуьре дегиш жезда. Абуру кIвалахрикай кьил хкудиз, хизандихъ галаз кьалприз экъечIда. Наркоман авай хизандай пул ва кьимет авай шейэр квахъиз башламишда. Наркотикар кьачудай пул авачиз ам, а кIвалахар авуниз мажбур жезва.

Инсандин чандиз бейгъушди еке зарар гузва. Сифте нубатда бейгъушди кьилин мефтI ва нервный система харапIзава. Нервный клеткаяр терг хъуниз килигна, наркоман, къвердавай сефигъдаз элкъезва.

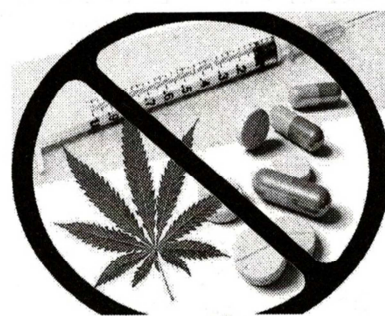
Гъар гъи бейгъуш хъайитIани, инсандин бедендиз ам зегьерлу я. Ивидик какахъай гъар са агъу, чIулав лекъини вичел кьачуна ам михъи ийизва. Гъавилияй, кьвед лагъай нубатда лекъ харапI жезва. Идалай алава яз, наркоманри чпин чанни хуьзвач, гзаф вахтара уртах шприцар ишлемишзава. Гъа и жуьреда гзаф азарар (гепатит, СПИД ва мсб.) садакай масадак акатзава.

Наркотикри рикIиз пис таъсирзава. Гъавилияй, ам ишлемишзавай инсанар кIвалахдайла фад галатда, абуран нефес дар жезда. Гъа ихътин къуватсуз рикI авай инсанди, саналди гзаф бейгъуш ишлемишназ, ам уьмуьрдивай жезда.

Бейгъушди тIуьн цIурурдай гъал кьайдадикай хкудзава, чIулав лекъини белок арадал гъунин кIвалах энгеларзава. Гъавилияй, абуру яваш хъана, гъалдай аватна, сарар ва чIарар авахъиз вахт тахъанмаз кьуьзуь жезва. Гзаф наркоманрин уьмуьр гъвечIиди жезва.

Наркотикар ишлемишзавай инсандин ақунар агъадихъ ганвай гафарал лишанлу жезда. Месела, вилин кьенер яру жезда, рахадайла чIал яваш жезда, чина ранг жездач, пата-патахъ кьекъведа, акъулдиз кьери жезда, гуьгъулар фад дегиш жезда, гежелди ахварал тефиз жезда, тафаватсузвал хкаж жезда, бедендал рапарин гелер жезда, кIвалай ва школадай экъечIиз куьчейриз фиди ва мсб.

Чакай гъар сад чандиз зарар

гузвай шейэрикай абурун жергедай яз, пIапIрус, ички, наркотикар ва маса-маса зегьерривай яргъа хъана сагъламвилекай фикирна кIанда.

Вадим АГЪАМУРАДОВ

ХУЬШРЕКАННИ ТIВЕТI

(Басня)

Пенжералин пипIе са
Хуьшреканди кIвалахзавай,
И арада са тIветIре,
Къеце пата кьалзавай.

Зибилрилай къарагъай
ТIветI пенжералин агатна.
Хуьшреканди туьквендиз
Ам хабарсуз аватна.

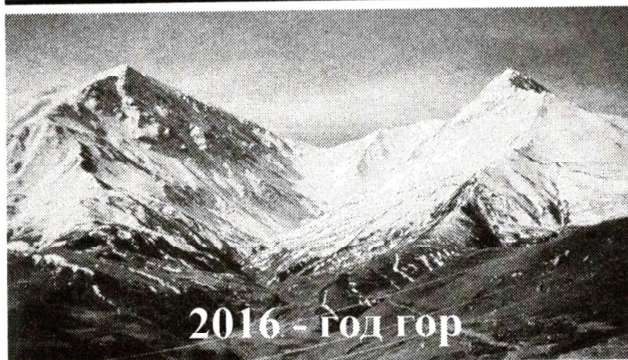
Ажугъалди и тIветIрез
Хуьшреканди лагъана:
-Эй, ахмакъ, вун кьащIанваз
Вучиз инилиз атана?

-Заз вун гзаф кIанда дуст,
Вал кьил чIугъаз атанва.
Вучиз хуш туш мугъман ваз?
На зирикъер атIанва?

Хуьшреканди азар гвай
ТIветIрез квализ теклифна.
ЧIуру ният рикIеваз
Ам и кIвализ илифна.

Тахъанмаз дадмишиз
Са няметни столдихъ,
Тарагъажар акурла,
Фул акатна «хутулдик».

Гъиллебаздиз хуьшрекан
Аллатмишиз кIан хъана.
Эхир адан цIилера
Вичикай са къван хъана.

МАЛУМАТ!

Гуьрметлу районгьляяр!
«Эренлардин сес» газетдин коллективдин иштиракчивал аваз, Ватандин Чехи (1941-1945) дяведин иштиракчийар хьайи докьузпаравийрикай, абурун женгерин рекьерикай ктаб акьудун фикирда ава. Дугьри я, чи райондин хуьрера кьилдин ксарин уьмуьрдин ва дяведин ч^укариз талукь документар к^валлин архивра хуьзва. Чи фикир садни хкуд тавуна, ктабда гьатун я. Т^алабава ветеранрикай авай документар «ЭС» газетдин кьилин редактор Эдуард Г^ажибеквал агакьарун. Чна вилив хуьзва!

Халкьдин яшайишдин гьалар к^левера ва дарда твазвай, абурун игытияжриз дуьзгунвилелди килиг тийизвай, закондин истемипунриз яб тагана чпин к^валахар ва кьуллугь идара ийизвай гьакимар гьукуматдин аппаратда гьеле кьери туш. Эгер са гьихьтин ят^ани идарада куьн кимивилерал расалмиш жез, абуру пулар т^алабиз хьайит^а, чаз газетдин работникриз хабар це. Чун куь тереф хуьн патал гьар са дуьпуьшда кьаришмиш жеда ва ч^уру к^валахриз рехь тагунин карда гьахьвилил даяхар яз акьвазда. И мураддалди чна, вири уьлкведа хьиз, «горячая линия» кардик кутазва. Т^алабава чарар кхьин (кьуларни ч^угуна).

Чи редакция Тел: (8 269) 2-23-45

Гуьрметлу газет к^елзавайбур!

«ЭС» газетдин редакцияди квевай т^алабава, райондин идарайриз ва тешкилатриз авай суалрин патахьай редакциядиз чарар кхьин. Чи редакцияди куь суалриз жавабар гуда.

Нашедшего утерянное водительское удостоверение на имя Залова Рагима Азировича просим позвонить по тел.: **8 963 799 94 66**

«ГОЛОС ЭРЕНЛАРА»

2001-йисан
ноябрдилай акьатзава

Тешкилайди:
Докьузпара райондин
администрация,
Дагьустан Республика

Учредитель:
Администрация Докьузпаринского
района, Республика Дагестан

Кьилин редактор:
Э.А.Г^АЖИБЕКОВ

Жавабдар секретарь:
А.Э. ЭМИРСУЛТАНОВ

Хуси корреспондентар:
Ш.О. ШАГ^БАЛАЕВ
К.Н.ФЕРЗАЛИЕВ
В.С.АГ^БАМУРАДОВ

Верстка авурди:
А.Э. ЭМИРСУЛТАНОВ

Чандиз вахкай вахт: 14:00

Чапзавай вахт - 17:00

Тираж 1200

Редакциядинни мак^алайрин авторрин фикирар сад тахьун мумкин я. Мак^алайрин делилрин дуьзвилил патахьай жаваб авторри чни гуда. Мак^алайриз рецензия гузвач ва абур элкьвена вахкузвач. Мадни, чпин мак^алайра дегинвилер тунал, кьилер дегинирунал рази тушир мухбиривай чна абур редакциядиз ракьур тавун т^алабава.

Газета зарегистрирована
Управлением Федеральной
службы по надзору в сфере связи,
информационных технологий и
массовых коммуникаций по
Республике Дагестан

Регистрационный
номер ПИ №ТУ5 - 00256
от 14 июня 2013 г.

Редакциядин,
издательстводин ва
типографиядин адрес:

368750, Докьузпара
район, Усугчай хуьр,
тел.8 (8269) 22-345
e-mail: erenlar2001@mail.ru